

28. Raittiuslautakunta

Lautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Lautakunnan puheenjohtajana v. 1962 toimi past. Martti Voipio, varapuheenjohtajana hallimest. Antero Saarinen sekä jäseninä fil.maist. Elna Elonheimo, varat. Lempi Hartikka, valtiotiet.maist. Kirsti Heikinheimo, pääsiht. Allan Kaspio, kansliasiht. Ragnar Mannil, tark. Urho Merilinna ja toim.pääll. Toivo Mutikainen. Kaupunginhallitusta edusti lautakunnassa kunnallissiht. Martti Jokinen. Sihteerin tehtäviä hoiti toimistosiht. Mauno Merilinna.

Lautakunta piti vuoden aikana 16 kokousta, joiden pöytäkirjoissa oli 149 pykälää.

Lautakunnan toimistoon saapuneiden kirjeiden lukumäärä oli 423 ja toimistosta lähteneiden 210. Kirjeiden, painotuotteiden ym. postilähetysten lukumäärä oli 5 175.

Päätökset. Lautakunnan tekemistä tärkeimmistä päätöksistä mainittakoon: päätettiin hyväksyä toimiston laatima kertomusvuoden työohjelma (23.1. 17 §); sekä toimiston ehdotukset, jotka koskivat: kertomusvuoden kurssiohjelmaa (13.2. 28 §); raittius- tai terveysaiheisten lehtien, kirjasien, lyhytelokuvien yms. hankintaa valistustyötä ja lainaustoimintaa varten (9.1. 5 §, 23.1. 20 §, 13.2. 31, 32 §, 8.5. 66 §, 19.6. 88 §, 24.9. 106, 108 §, 16.10. 119, 121, 122 §, 6.11. 130, 132 §); erilaisten kilpailujen järjestämistä raittiusjärjestöille (13.2. 30 §, 19.6. 86, 87 §); Työväen Raittiuspäivän vieton järjestelyä (6.3. 40 §). Lisäksi päätettiin kertomusvuonna osallistua raittiusaiheisten elokuvien valmistuskustannuksiin (6.3. 39 §, 25.4. 57 §); osallistua neuvottelutilaisuuksien, juhlien yms. tilaisuuksien järjestelyyn ja kustannuksiin (23.1. 19 §, 4.9. 96 §, 27.11. 138, 139 §, 18.12. 145 §) sekä jakaa määrä- tai apurahoja eri järjestöille ja henkilöille (8.5. 65 §, 18.12. 146, 147 §). Päätettiin hylätä Pitäjämäen Seitsikkokerhon avustusanomus (8. 5. 64 §); hyväksyä Helsingin raittiusviikokotoimikunnan laatima suunnitelma kertomusvuoden raittiusviikon toimenpiteiksi (24.9. 103 §); valita 8 jäsentä ja viranhaltijaa edustajiksi sosiaaliministeriön järjestämään raittiuslautakuntakokoukseen 19.—20.11. (24.9. 104 §) sekä hyväksyä toimiston ehdotus oppikoululaisten tupakanpolton levinneisyyttä koskevasta tutkimuksesta (16.10. 118 §).

Esitykset kaupunginhallitukselle koskivat mm. seuraavia asioita: toimiston viranhaltijoiden osallistumista raittiuistyönohjaajien opastuspäiville (27.3. 46 §); lautakunnan johtosäännön muutosta ja toimiston johtosääntöä (24.9. 101 §); lautakunnan toimiston viranhaltijoiden palkkajärjestelyä (24.9. 102 §); lautakunnan valistustyössä maksettavien luento-, esitelmä- ja kurssinjohtajapalkkioiden korottamista

(24.9. 105 §); lautakunnan viranhaltijoille maksettavia kokouspalkkioita (16.10. 115 §) sekä toimistoapulaisen viran perustamista raittiuslautakunnan toimistoon (6.11. 128 §).

Lausunnot kaupunginhallitukselle koskivat: anniskeluoikeuksien myöntämiskysymyksiä ja väkijuomamyymälöiden sijaintipaikkoja (23.1. 21 §, 6. 3. 38 §, 25.4. 55 §, 8.5. 63 §, 25.5. 72, 73 §, 6.6. 78 §, 19.6. 83 §, 4.9. 94 §, 24.9. 107 §, 16.10. 116, 117 §); Suomen Kansan Ryhtiliike -nimisen yhdistyksen anomusta saada avustus toimintansa tukemiseksi (27.3. 47 §).

Toimiston viranhaltijat. Kertomusvuonna oli lautakunnan palveluksessa neljä vakinaista viranhaltijaa.

Raittiusvalistustoiminta. Lautakunnan ja toimiston virkailijoiden toimesta pidettiin vuoden aikana kaikkiaan 150 puhetta, esitelmää tai alustusta.

Valistustilaisuuksia järjesti toimisto 14, osittain yhteistyössä IOGT-Pangklubbenin, Oppikouluraittiusyhdistysten Helsingin piirin, ja IOGT-logen Balderin kanssa. Tilaisuuksissa oli osanottajia yhteensä n. 1 500.

Neuvottelutilaisuuksia järjestettiin seuraavasti: 9.2. raittiuslautakunnan toimintaa ja raittiusavustuksia koskeva tilaisuus raittiusjärjestöjen edustajille, osanottajia 46; 23.3. tiedotustilaisuus alkoholittomista juhla juomista, osanottajia 35; 14.5. raittiusviikkotoimintaa käsittelevä neuvottelutilaisuus raittiusjärjestöjen edustajille, osanottajia 56; oppikoulujen kuraattoreille järjestetty tilaisuus 15.4., osanottajia 12.

Raittiusjärjestöjen kustantamia julkaisuja levitettiin vuoden aikana: yliopiston ja korkeakoulujen opiskelijoille Raitis Ylioppilas -lehteä 286 vsk., Valkolakkijulkaisua ylioppilaskokelaille 1 717 kpl, Kylväjä-, Liekki-, Raitis Kansa-, Seis- ja Hembygden-julkaisuja vankiloihin, työmaa- ja kansanruokaloihin yhteensä 921 vsk., raittiuskeskusjärjestöjen joulujulkaisuja sairaaloihin ym. sosiaalisiin laitoksiin 1 500 kpl.; raittiuistutkinnon oppikirjoja lähetettiin helsinkiläisille oppikouluille yhteensä 373 760 mk:n arvosta, kansakouluissa sekä järjestöissä suoritettujen raittiuskilpikirjoitusten erityispalkintoina jakoi lautakunta 424 kirjaa.

Raittiusviikon järjestelyistä vastasi neuvottelutilaisuudessa 14.5. valittu raittiusviikkotoimikunta, mutta käytännöllisiä järjestelyitä hoitivat toimiston viranhaltijat. Raittiusviikon avajaisjuhlassa, joka pidettiin 28.10. Vanhan Ylioppilastalon juhlasalissa, oli läsnä 600 henkilöä. Erityisesti toimiston tukemia nuorten raittiusviikkotilaisuuksia järjestettiin yhteistyössä Oppikouluraittiusyhdistysten Helsingin piirin, IOGT-kerho Karjalan, Koiton Nuorisoklubin, Puotilan Raittiusseuran ja IOGT-logen Balderin kanssa sekä Suoja-Pirtti -nimisen yhdistyksen työn tunnetuksi saattamiseksi. Yhteensä oli näissä juhlissa osanottajia 895. Muita ilmoitettuja tilaisuuksia oli yhteensä 62, joissa yleisöä 14 680. Kaikkiaan osallistui em. tilaisuuksiin 16 175 henkilöä.

Pääkaupungin sanomalehdille lähetettiin erilaista uutis- ja artikkeliaineistoa. Elokuvateattereissa esitettiin 20 mainosta aikana 21.10.—4.11. Lisäk sijärjestettiin mainontaa liikkuvista autoista käsin sekä mm. Unioninkadulla autokolarin käsittävä havaintoesitys yhteistoiminnassa eräiden järjestöjen kanssa. Perheviesti-nimisen julkaisun yhteydessä oli erityinen raittiusviikkotoimintaa selostava viikko-ohjelma. Raittiusaiheisia valistuslehtisiä autoilijoille, autokorjaamoille, sosiaalisille laitoksille ym. jaettiin yhteensä 2 800 kpl. Linnanmäen huvipuistossa esitettiin mainosfilmi »Raitis ja reilu, ei horju ei heilu» elokuussa kahden viikon ajan.

Newvonta- ja järjestelytoiminta. Teknillisten välineiden lainaustoimintaa varten oli toimiston käytettävänä kolme elokuvaprojektori, magnetofoni, kaksi rainakonetta, telineellä varustettu elokuvakangas, 94 eri aiheista kaitafilmiä sekä 31 rainaa ja kuultokuvarjaa. Elokuvakoneita lainattiin 350 (359) kertaa, kaitafilmejä 2 554 (2 415), joista raittiusfilmejä 1 140 (1 378) kertaa, muita opetusfilmejä 929 (523) sekä piirrettyjä filmejä 485 (514) kertaa, rainakoneita 26 (36) ja valkokangasta 32 (29) kertaa.

Muuta lainaustoimintaa varten oli toimiston käytössä 8 naisten kansallispukea ja 8 miesten kansallispuvun liiviä. Lisäksi lainattiin kansantanhulevyjä, näyttämöpuvustoa ja vähäisemmässä määrin askarteluvälineitä. Kansallispuukujen varastosta tehtiin vuoden aikana 73 (183) lainausta.

Viranhaltijat suorittivat ohjauskäyntejä raittius- ja muiden järjestöjen tilaisuuksiin ja laitoksiin vuoden aikana yhteensä 283 (291) kertaa. Lautakunta kustansi raittiusjärjestöille harrastustoiminnan erityisohjaajia yhteensä 13 (53) t:n ajaksi.

Ohjelma-aineiston kokoamiseksi järjestettiin yhteistoiminnassa Turun ja Tampereen raittiuslautakuntien kanssa rapsodiakilpailu, jonka tuloksena lunastettiin kaikkiaan 6 rapsodialuonnosta.

Järjestöille toimeenpantiin kaksi kilpailua. Ns. seurapelikilpailuun osallistui 9 järjestöä ja veikkaustietokilpailuun 21 järjestöä.

Vuoden aikana järjestettiin seuraavat kurssit: kaksi teknillisten välineiden käyttökurssia, kaksi yhdistysteknillistä kurssia, leikinohjauskurssi, puhetaidon kurssi sekä yhteistoimintakurssi Oppikouluraittiusyhdistysten Helsingin piirin ja Kansan Raittiusliiton Helsingin piirin kanssa. Kurseille osallistui yhteensä 161 (232) henkilöä.

Työväen Raittiuspäivän yleismainoksia levitettiin työpaikoille 250 kpl sekä järjestettiin n. kahden viikon aikana maaliskuun lopulla yleinen Työväen Raittiuspäivää koskeva elokuvamainonta.

Raittius tilanteen tutkiminen. Lautakunnan tekemän päätöksen mukaan suoritettiin vuoden lopulla tupakoinnin levinneisyyttä koskeva tutkimus oppikoulunuorison keskuudessa. Varsinainen tutkimustyö saatiin päätökseen, mutta yhteenvedo tutkimuksen tuloksista jäi seuraavaan vuoteen.

Menot. Lautakunnan menot kertomusvuonna olivat: Palkkiot 309 100 mk, Vakinaiset viranhaltijat 3 328 100 mk, Viranhaltijain muut palkkamenot 125 081 mk, Työsopimussuhteessa olevan henkilökunnan palkkamenot 227 928 mk, Sosiaaliturvamaksut 219 272 mk, Huoneistomenot 594 041 mk, Tarverahat 269 180 mk, Painatus ja sidonta 34 513 mk, Raittiusvalistustoiminta 3 188 339 mk, Raittius tilanteen tutkiminen 93 912 mk, Raittius työn tukeminen vapaiden järjestöjen kautta 9 639 766 mk. Menot olivat yhteensä 18 029 232 mk. Tuloja ei lautakunnalla ollut.